

Doc. dr Karolina Lendák-Kabók, Filozofski fakultet, Univerzitet u Novom Sadu

Dragana Vujović, generalna sekretarka, Univerzitet u Novom Sadu

Dr Vladimir Todorović, viši stručni saradnik za projekte aktivnosti, Univerzitet u Novom Sadu

Johanna Tóth, studentkinja, Filozofski fakultet, Univerzitet u Novom Sadu

Zašto je zlostavljanje endemska pojava u akademskim krugovima?

Zlostavljanje je široko rasprostranjeno u akademskim krugovima, okruženju prožeto hijerarhijama i konkurencijom, sa dodatnim pritiskom ugovora na određeno vreme i željom napretka do najvišeg zvanja (redovne profesora/ke), sa kojim zvanjem se tek osigurava radni odnos na neodređeno vreme. Zlostavljanje na radu u akademskoj sferi može imati i rodnu dimenziju, a može poprimiti i obeležja rodno zasnovanog nasilja.

Istraživanje pomoću upitnika koje je sprovedeno na Univerzitetu u Novom Sadu radi izrađivanja Plana za postizanje rodne ravnopravnosti, sadržalo je i pitanja vezano za zlostavljanje na radu i rodno zasnovanog nasilja. U popunjavanju upitnika učestvovalo je 706 osoba (oko 13,3% procenata zaposlenih na Univerzitetu) (63,3% žene), a većinom je nastavno osoblje popunilo upitnik (odnosno, nastavnici i saradnici uključeni u nastavu) (77,9%).

Rezultati analize upitnika, kada je reč o zlostavljanju na radu u akademskoj sferi pokazuju da je veliki procenat ispitanika/ca doživeo neku vrstu neprijatnosti tokom radnog odnosa na Univerzitetu koje po njihovom mišljenju zadovoljava kriterijume zlostavljanja na radnom mestu (27,9%). Žene su češće pogođene (31,8%), u odnosu na muškarce (21,2%). Žene u većem procentu doživljavaju i prekomeran stres zbog takvih iskustava (76,8%), u odnosu na muškarce (65,5%). Ispitanici/ce koji/e su doživeli/e zlostavljanje na radu, od strane kolege/nice, najčešće su bili izloženi demonstraciji moći (57,6%), nipodaštavanju rada (52,5%) i širenju neistina o njima (50%). Najčešći oblici zlostavljanja od strane pretpostavljenih su bili demonstriranje moći (62,6%) i nipodaštavanje rada (51,5%), a na trećem mestu je ignorisanje i isključivanje iz komunikacije (41,9%).

Žene su u značajno većem procentu doživele neželjene komentare, pitanja, šale u vezi sa fizičkim izgledom, seksualnim životom ili seksualnom orijentacijom (13,0%), u odnosu na muškarce (3,9%). Neželjene pokušaje promene profesionalne veze u emotivnu vezu je iskusilo 4,5% žena, odnosno 1,5% muškaraca. Druga forma zlostavljanja (obećanje neke koristi u vezi sa poslom u zamenu za intimni kontakt (0,4%) / seksualno zlostavljanje (0,8%)) bilo je izuzetno retko, međutim, pogađala je isključivo žene.

Rezultati ukazuju na potrebu da se na zlostavljanje na radu, kao i rodno zasnovano nasilje mora obratiti više pažnje unutar institucija, te da, pored zakonskih rešenja, potrebni su i dodatni institucionalni mehanizmi radi sprečavanja i rešavanja problema zlostavljanja na radu kao i rodno zasnovanog nasilja.

Ključne reči: zlostavljanje na radu, rodno zasnovano nasilje, akademska sfera, institucionalni mehanizmi